

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Stanovení nižších splátek v oddlužení: Podání návrhu

Dlužníci, kteří navrhnou oddlužení plněním splátkového kalendáře, mohou v návrhu na povolení oddlužení požádat insolvenční soud o stanovení nižších než zákonem určených měsíčních splátek. V takovém případě musí v návrhu na povolení oddlužení uvést také výši navrhovaných měsíčních splátek nebo způsob jejich určení a vysvětlit důvody, které vedly k jejich úpadku (§ 391 odst. 2 insolvenčního zákona).

Dlužníci žádající o oddlužení mohou však soud ve svém návrhu požádat i o stanovení jiné výše splátek (§ 398 odst. 4 insolvenčního zákona). Hlubšímu zamyšlení dosud uniká, zda druhé citované ustanovení dává soudu možnost stanovit nejen splátky nižší (*dlužníkovi zůstane více, než činí nezabavitelná částka*), ale i vyšší (*dlužníkovi zůstane méně, než činí nezabavitelná částka*).

Podle důvodové zprávy k ust. § 398 odst. 4 insolvenčního zákona „za zákonem stanovených podmínek formulovaných především v § 398 odst. 4 bude dlužníkovi umožněno rozdělovat mezi věřitele částku nižší, ovšem jen tehdy, nabízí-li jinak podstatně vyšší míru celkového uspokojení svých nezajištěných věřitelů (50 % a více) než při základní variantě (30 % a více)...“. Z uvedených důvodů mám za to, že stanovení jiné výše měsíčních splátek lze chápat pouze jako stanovení nižších měsíčních splátek, tedy dlužníkovi z jeho příjmů má zůstat více, než činí nezabavitelná částka, nikoliv méně. Stejněmu závěru napovídá i doslovná dikce ust. § 391 odst. 2 insolvenčního zákona a část ust. § 398 odst. 4 insolvenčního zákona, ukládající dlužníkovi zaplatit namísto obecně stanovených 30% nezajištěných pohledávek rovnou 50 %. Pokud by dlužník ke svému návrhu platil větší splátky, než mu ukládá zákon, nedávalo by smysl, aby mu současně bylo dáváno ještě vyšší břímě v podobě vyššího uspokojení nezajištěných věřitelů. Konečně i nedávno vydané usnesení Nejvyššího soudu ČR[1], které se jinou výší měsíčních splátek zabývá, pracuje výslovně i výhradně se splátkami „nižšími, než zákonem určenými“. Z pohledu mnohých jsem se teď zabýval dokazováním něčeho, co je nesporné, tedy mimo jakoukoliv pochybnost. Jak však bude uvedeno v dalším mém příspěvku na toto téma, tak mnohá soudní rozhodnutí o stanovení jiné výše měsíčních splátek takovou možnost nejen matematicky připouští, ale ve svých důsledcích se tak pravidelně děje – dlužníkům zůstává méně než nezabavitelná částka.

Včasnost podání návrhu

Insolvenční zákon stanoví, že je-li návrh na stanovení jiné výše splátek podán později, než v návrhu na povolení oddlužení, soud k němu nepřihlíží (§ 391 odst. 2 ve spojení s § 398 odst. 4 insolvenčního zákona). Je tomu tak ale opravdu?

Odpovědí je plný insolvenční rejstřík a škála soudních rozhodnutí je široká. K opožděně podanému návrhu soudy nepřihlízejí nebo návrh odmítají, případně zamítají, řízení o těchto návrzích se dokonce i zastavují – vše z důvodu opožděně podaného návrhu na stanovení nižších měsíčních splátek[2].

Výchozím předpokladem je zmíněná zákonná dikce, tedy že návrh na stanovení nižších splátek lze podat nejpozději v návrhu na povolení oddlužení, k později podanému návrhu se nepřihlíží (*ať již soudní rozhodnutí v tomto směru zní jakkoliv*).

Prvním prolomením tohoto (*zdálo se, že striktního*) příkazu byla nově definovaná výjimka, která se vztahovala k formulářům, prostřednictvím kterých je návrh podáván. Při této příležitosti je třeba připomenou, že návrh na stanovení nižších splátek je možné podávat od 20.7.2009. Formulář k tomu určený to však po tomto datu nebral ještě nějakou dobu na vědomí a o této možnosti se nezmiňoval. Přitom platí, že návrh na stanovení nižších splátek lze podat jen spolu s návrhem na povolení oddlužení, který lze podat jen na příslušném formuláři (*který však návrh na stanovení nižších splátek neumožňoval*)[3]. Proto Vrchní soud v Praze dovedl[4], že v takovém případě lze návrh na stanovení nižších splátek podat jakýmkoliv způsobem, a to i po podání návrhu na povolení oddlužení (*v daném případě se tak dokonce stalo až v odvolání proti usnesení o schválení oddlužení, kterým byla stanovena zákonná výše splátek*).

Vrchní soud v Praze později upozornil[5] soudy prvního stupně na ust. § 407 odst. 3 insolvenčního zákona, tedy ustanovení které jejich pozornosti dlouho unikalo. Toto ustanovení bylo do insolvenčního zákona začleněno, stejně jako výše citovaná ustanovení o stanovení nižších splátek, s účinností od 20.7.2009. Třebaže dle důvodové zprávy nebylo původně zamýšleno ke stanovování nižších splátek v průběhu schváleného oddlužení, tak právě takto použitelné dle Vrchního soudu v Praze je, což neodporuje ani doslovnému znění citovaného ustanovení. Podle Vrchního soudu v Praze je tak třeba rozlišovat:

- rozhodování soudu podle ust. § 398 odst. 4 insolvenčního zákona o návrhu dlužníka podle ust. § 391 odst. 2 insolvenčního zákona, který musí být podán nejpozději spolu s návrhem na povolení oddlužení (*jak se podává z citovaných ustanovení*) a
- rozhodování soudu podle ust. § 407 odst. 3 insolvenčního zákona, a to buď k návrhu samotného dlužníka, nebo i bez návrhu.

Snížení měsíčních splátek za použití ust. § 407 odst. 3 insolvenčního zákona lze vydat kdykoliv v průběhu doby, po kterou trvají účinky schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře, avšak pouze za situace, že se dlužníkovy poměry po schválení oddlužení změny, a to podstatným způsobem (*oproti poměrům, které tu byly v době podání návrhu na povolení oddlužení, resp. schválení oddlužení*). Musí jít o takovou změnu v osobních či majetkových poměrech dlužníka, která odůvodňuje změnu výše splátky pod její zákonnou výši. Jde zejména o případ změny výše dlužníkovy příjmu, změny počtu vyživovacích povinností, změny bydlení, změny některých nezbytných výdajů či změny zdravotního stavu.

Takovouto podstatnou změnu poměrů má primárně tvrdit a prokázat dlužník. Pokud tak dlužník přes výzvu soudu neučiní (*a ani soudu není z jeho činnosti změna poměrů dlužníka známa*), nastávají účinky pozdě podaného návrhu podle ust. § 398 odst. 4 insolvenčního zákona, tedy že k takovému návrhu soud nepřihlíží.

Pokud je podstatná změna poměrů dlužníka zjištěna, tak soud možnost snížení splátek (*i bez návrhu*) posuzuje. Přitom postupuje obdobně podle ust. § 398 odst. 4 insolvenčního zákona, tedy návrhu vyhoví pouze při splnění podmínek uvedených v citovaném ustanovení.

Věcné podmínky pro stanovení nižších splátek

Soud svým rozhodnutím (*lhostejno, zda podle ust. § 398 odst. 4 či ust. § 407 odst. 3 insolvenčního zákona*) návrhu dlužníka vyhoví a stanoví dlužníku nižší než zákonem určené měsíční splátky, po posouzení následujících skutečností (*kritérií*)[6]:

1) Dostatečnost dlužníkovy nabídky se zřetelem k zákonem předepsané 50% hranici, případně též se zřetelem k dohodám dlužníka s věřiteli o jiné výši plnění.

Toto kritérium je čistě matematické[7], když se posuzuje toliko to, zda bude dlužník schopen zaplatit více než 50 % nezajištěných pohledávek. Pokud tomu tak bude, tak lze pomocí vzorce modelovat různé situace, spočívající v jiné výši prováděných srážek (*písmeno „a“ vzorce*). Výsledkem („x“) musí být vždy více než 50 %.

2) Důvody, které vedly k dlužníkovu úpadku.

Jak je kritérium *ad 1)* exaktně na setinu vyjádřitelné pomocí matematického vzorce, tak pro kritéria *ad 2 až 5)* platí, že jde o relativně neurčité hypotézy, u kterých je přenecháno na úvaze soudu, aby sám vymezil okolnosti, jež tato kritéria v té které situaci naplňují.

Jde-li o důvody, které vedly k úpadku dlužníka, soud je již předběžně posoudil při povolování a při schvalování oddlužení z hlediska poctivosti záměru dlužníka při podání návrhu na povolení oddlužení (§ 395 odst. 1 písm. a) *insolvenčního zákona*).

Pro nesplnění tohoto kritéria může být celá řada důvodů, které však pro účely tohoto článku nechci předjímat. Obecně se dá říci, že se v tomto kroku přísněji posuzuje výše uvedený požadavek na poctivost záměru dlužníka. Jinak řečeno, co ještě stačí na schválení oddlužení, to již nemusí stačit na stanovení nižších měsíčních splátek.

3) Celková výše dlužníkových závazků.

U tohoto kritéria měl zákonodárce zřejmě na mysli (z *důvodové zprávy to zjistit nelze*), že by splátky neměly být snižovány dlužníkovi, jehož závazky činí řádově více, než u běžných dlužníků, například 10 milionů korun, neboť je rozdíl zaplatit (*potažmo nezaplatit*) 50 % z půl milionu a z 10 milionů.

4) Dosavadní a očekávaná výše dlužníkových příjmů.

U tohoto kritéria stran dosavadních příjmů si lze představit např. zvažování, zda dosavadní (*řekněme*) 30% míra uspokojení za 1 rok nebyla způsobena jednorázovým a neopakovatelným příjmem (*dědictví*).

U očekávaných příjmů pak půjde o zvažování, zda má dlužník pracovní smlouvu na dobu určitou či neurčitou, jak dlouho v současném zaměstnání pracuje, jak často mění zaměstnání, zda jeho současný průměrný příjem není způsoben např. mimořádnou odměnou, atp.

5) Opatření, která dlužník činí k zachování a zvýšení svých příjmů a ke snížení svých závazků.

Opět jde o individuální posouzení každého případu, kdy okruh možných situací není předem dán, jisté je jen to, že je velmi široký.

6) Doporučení věřitelů.

Doporučení věřitelů, zda dlužníkovi snížit pravidelné měsíční splátky (§ 398 odst. 4 *insolvenčního zákona*) se děje prostřednictvím hlasování na schůzi věřitelů, event. mimo tuto schůzi prostřednictvím hlasovacího lístku (§ 399 *insolvenčního zákona*).

Hlasovat mohou jen věřitelé nezajištění (*neboť jen jich se snižování splátek týká*), přičemž návrh na snížení splátek je přijat, pokud pro něj hlasovala prostá většina nezajištěných věřitelů, kteří mají právo hlasu (§ 49 *insolvenčního zákona*).

Neproběhne-li hlasování nezajištěných věřitelů o snížení měsíčních splátek (*k jednání se nikdo nedostaví a není doručen ani hlasovací lístek*), tak soud o návrhu dlužníka rozhoduje jen podle

prvních pěti uvedených kritérií, přičemž nesplnění tohoto kritéria nijak nezohledňuje.

Závěrem

Závěrem lze tedy shrnout, že dlužník má svůj návrh na stanovení nižších měsíčních splátek podat nejpozději spolu s návrhem na povolení oddlužení. Při nezměněných osobních a majetkových poměrech dlužníka se k později podanému návrhu již nepřihlíží.

Pokud se však v průběhu oddlužení podstatným způsobem změní osobní a/nebo majetkové poměry dlužníka, tak ke stanovení nižších měsíčních splátek přikročit lze, a to dokonce i bez návrhu dlužníka.

V obou situacích je pro posouzení nižších měsíčních splátek rozhodující splnění šesti podmínek uvedených v ust. § 398 odst. 4 insolvenčního zákona. Jsou-li uvedené podmínky splněny, soud dlužníkovi stanoví nižší než zákonem určenou výši měsíčních splátek, přičemž platí, že soud dlužníkovým návrhem jiné výše měsíčních splátek není vázán (*může rozhodnout o jiné výši*).

Jak má toto rozhodnutí soudu znít, se pokusím nastínit v příštím příspěvku.

Tomáš Jirmásek

[1] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24.7.2014, sen.zn. [29 NSČR 53/2012](#), dosud nebylo publikováno ([KSOS 22 INS 16136/2011](#)).

[2] Rozhodovací praxe se nakonec ustálila na tom, že k opožděně podanému návrhu na stanovení nižších měsíčních splátek se nepřihlíží (tak má znít i výrok usnesení), tedy na návrh se pohlíží, jako by vůbec nebyl podán (srov. např. usnesení Vrchního soudu v Praze č.j. [2 VSOL 617/2013-B-18](#) ze dne 19.8.2013; [KSOS 31 INS 14101/2012](#))

[3] Ano, Hlava XXII.

[4] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17.12.2010, č.j. [3 VSPH 1061/2010-B-24](#), (MSPH 60 INS 6105/2010), dosud nebylo publikováno.

[5] Usnesení Vrchního soudu v Praze č.j. [3 VSPH 767/2012-B-37](#) ze dne 11.6.2013 a navazující usnesení č.j. [3 VSPH 1718/2013-B-58](#) ze dne 17.1.2014 (KSUL 43 INS 14093/2010), zatím nepublikována

[6] Uvedená kritéria vyplývají přímo z ust. § 398 odst. 4 insolvenčního zákona a dále byla výslovně takto sumarizována, a problematika stanovení jiné výše měsíčních splátek podrobně rozebrána, v nedávném usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24.7.2014, sen.zn. [29 NSČR 53/2012](#), dosud nebylo publikováno ([KSOS 22 INS 16136/2011](#)).

[7] $\frac{[(a-b) \cdot c] - d + e}{f} = x \%$ a = průměrné měsíční srážky z příjmů dlužníka, b = měsíční záloha na náklady insolvenčního řízení, c = počet měsíců do skončení schváleného oddlužení, d = další přednostní pohledávky, jako dlužné výživné či dlužná záloha na náklady insolvenčního řízení, e = již zaplacená výše nezajištěných pohledávek, f = celková výše zjištěných nezajištěných pohledávek, x = předpokládané procento uspokojení nezajištěných pohledávek za 5 let

Další články:

- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenční při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenční – judikaturní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)